

Ysgrifennydd y Cabinet dros Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig

Y Pwyllgor Cyllid – Ymchwiliad i'r paratoadau ar gyfer yr hyn a fydd yn disodli ffrydiau cyllido'r UE yng Nghymru pan fydd y DU yn gadael yr UE

Cyflwyniad

1. Dylid darllen y papur tystiolaeth hwn gyda'r hyn a gyflwynwyd i'r Pwyllgor gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid cyn ei ymddangosiad gerbron y Pwyllgor – hefyd ar 27 Mehefin.
2. Fel mae papur Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid yn amlinellu mae ymchwiliad y Pwyllgor yn amserol, wrth i ni barhau i ddatblygu a chyhoeddi syniadau a chynigion ar sut y gellid buddsoddi'r hyn a ddaw yn lle cyllid yr UE yng Nghymru.
3. Mae gan Refferendwm yr UE oblygiadau difrifol i'm portffolio. Mae deddfwriaeth a chyllid Amaethyddiaeth, Pysgodfeydd, Bwyd, Iechyd Anifeiliaid, Newid yn yr Hinsawdd a'r Amgylchedd wedi'u gwreiddio'n ddwfn yn fframwaith gweithredu'r UE. Mae'r polisi amaethyddol ac amgylcheddol wedi'i ddatganoli'n llwyr i Gymru ac mae yna feysydd lle mae dau ddegawd o ddatganoli wedi arwain at bolisi a deddfwriaeth sylfaenol sy'n amrywio mewn gwahanol rannau o'r DU.
4. Mae'r portffolio Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig yn goruchwyllo bron i £340 miliwn y flwyddyn o'r £680 miliwn y flwyddyn o gyllid yr UE a ddaw i Gymru.
5. Rydym wedi manteisio i'r eithaf ar yr hyblygrwydd a roddwyd i ni ac mae'n cynlluniau wedi'u defnyddio fel enghreifftiau o arfer gorau ledled Ewrop.
6. Rydym wrthi'n ddiwyd yn ystyried ein hopsiynau gyda rhanddeiliaid Cymru er gwaethaf yr ansicrwydd sylweddol ynghylch y cyd-destun ariannol a deddfwriaethol y bydd unrhyw drefniadau cyllido'r dyfodol yn gweithredu ynddo.

Disodli ffrydiau cyllido'r UE yng Nghymru

7. Mae **Atodiad 1** yn amlinellu prif feysydd cyllid yr UE sy'n gysylltiedig â'm portffolio a'r lefelau cyllid cysylltiedig.

Arian yr UE a reolir ym Mhrydain

8. Mae'r brif ffynhonnell cyllid i fy mhortffolio'n deillio o'r Polisi Amaethyddol Cyffredin. Yn arbennig, Colofn 1 - Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (a fydd yn rhedeg o 2015 - 2020) a Cholofn 2 - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020.
9. O ran taliadau uniongyrchol Colofn 1 y PAC, blwyddyn cynllun 2019 fydd yr olaf i'w gweinyddu gyda chyllid a rheolau'r UE, os cytunir ar gyfnod gweithredu (2018 os nad oes cytundeb). Bydd blynyddoedd cynllun 2020 a 2021 yn cael eu gweinyddu gydag arian cenedlaethol. Disgwylir y bydd angen gwneud addasiadau i linellau sylfaen adrannol i ddarparu Gwarant Llywodraeth y DU (i gynnal lefelau arian cyllid amaethyddol i ddiwedd y Senedd hon. Mae disgwyl i

gyllid amaethyddol y blynyddoedd dilynol fod yn rhan o Adolygiad Gwariant y DU 2019.

10. Yn achos cynlluniau Colofn 2 y PAC, bydd ymrwymadau a wnaed at pan fydd y DU yn gadael yr UE yn cael eu hanrhydeddu gan Warant Llywodraeth y DU am oes y cytundeb. Bydd ymrwymadau newydd y tu hwnt i 2020 yn cael eu gwneud yng nghyd-destun Gwarant Llywodraeth y DU i 2022.
11. Mae Llywodraeth Cymru yn gwneud y paratodau angenrheidiol i weithredu newidiadau drwy ei system dalu ac eithrio ffermwyr Cymru a fydd yn parhau i dderbyn cymorth amaethyddol. Mae angen trafodaethau manwl i gytuno ar y lefelau cyllid a'r fframweithiau i'w sefydlu yn y DU, yr un pryd ag unrhyw drafodaethau a gynhelir gyda'r UE.
12. Ym mis Mai 2018, derbyniodd Llywodraeth Cymru fanylion pellach am Warant Llywodraeth y DU. Mae angen eglurhad pellach i sicrhau bod y warant yn cwmpasu'r ymrwymiad mwyaf o dan y Cynllun Datblygu Gwledig.
13. Mae'r canllawiau diweddaraf yn nodi nad yw Cymorth Technegol yn dod o dan y warant. Yng Nghymru, defnyddir Cymorth Technegol ar gyfer gweithgareddau gorfodol fel Monitro a Gwerthuso, Rhwydwaith Gwledig Cymru a'r systemau TG gofynnol yn ogystal â darparu cyllid ar gyfer rheoli ac arfarnu prosiectau.
14. Mae'r canllawiau hefyd yn egluro nad bwriad y warant yw cefnogi trefniadau cyllido rhwng cyrff llywodraeth. Gofynnwyd am eglurhad pellach sy'n dangos y gallai prosiectau penodol gan adrannau'r llywodraeth ddod o dan y warant o hyd, ond gallai cyllid a gafodd ei addo i gyrff cyfryngol sydd heb ei addo i brosiectau penodol fod y tu allan i gwmpas y warant nawr.
15. Mae swyddogion yn ystyried trefniadau eraill ar gyfer addo unrhyw gyllid a allai gael ei adael y tu allan i gwmpas y warant yn dilyn y canllawiau hyn. Gall opsiynau gynnwys gweithgareddau strategol, cylchoedd mynegi diddordeb ychwanegol ac ymestyn gweithgareddau cyfredol.
16. Ar 8 Mai cyflwynais Ddatganiad Llafar i'r Cyfarfod Llawn yn amlinellu fy nghynigion cychwynnol ar gymorth rheoli tir yn y dyfodol. Mae Brexit yn dod â newidiadau sylweddol ac mae'n rhaid i ni gael cyfnod pontio o sawl blwyddyn wedi'i gynllunio'n dda. Dysgais bwysigrwydd osgoi dull sydyn niweidiol o ddileu cymorthdaliadau yn ystod fy ymweliad diweddar â Seland Newydd.
17. Rwyf wedi pennu pum egwyddor fel sail i gymorth rheoli tir y dyfodol. Y rhain yw:
 1. Mae'n rhaid cadw rheolwyr tir ar y tir. I sicrhau'r budd gorau, dylai tir gael ei reoli gan y rhai sy'n ei nabod orau. Dyma beth sydd orau i'n hamgylchedd a'n cymunedau.
 2. Mae cynhyrchu bwyd yn parhau i fod yn hanfodol i'n gwlad.
 3. Bydd cymorth y dyfodol yn canolbwyntio ar ddarparu nwyddau cyhoeddus sy'n cyflawni ar gyfer holl bobl Cymru. Mae cyfoeth ac amrywiaeth tirwedd

Cymru'n golygu nad oes prinder nwyddau cyhoeddus i'w caffael, o aer glân, i reoli llifogydd, i gynefinoedd gwell.

4. Dylai pob rheolwr tir gael cyfle i elwa ar gynlluniau newydd. Fodd bynnag, efallai y bydd angen iddynt wneud pethau'n wahanol yn gyfnewid am gymorth.
 5. Rydym angen sector amaethyddol ffyniannus a chryf yng Nghymru, waeth pa fath o Brexit a gawn. I droi hyn yn realiti, mae angen i ni newid y ffordd rydym yn cefnogi ffermwyr.
18. Felly, rydym yn bwriadu cael dwy elfen o gymorth, un ar gyfer gweithgareddau economaidd ac un ar gyfer cynhyrchu nwyddau cyhoeddus.
19. Byddaf yn gweithio i sicrhau dyraniad cyllid llawn a theg i gefnogi rheoli tir yng Nghymru. Hyd yma, mae Llywodraeth Cymru wedi methu darparu unrhyw fanylion neu ymrwymiad y tu hwnt i 2022. Byddwn yn parhau i fynnu bod Cymru'n derbyn ei chyfran gyfredol (10%) ac felly'n seiliedig ar angen, nid cyfran boblogaeth drwy Fformiwla Barnett (6%).
20. Roeddwn yn falch iawn bod Fergus Ewing, Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi Wledig a Chysylltedd a Roseanna Cunningham, Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Amgylchedd, Newid Hinsawdd a Diwgio Tir yn yr Alban wedi ymuno â mi i ysgrifennu at yr Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig i ofyn am eglurhad pellach ar gyllid y dyfodol. Rydym hefyd wedi sicrhau bod cyllid yn eitem sefydlog ar y cyfarfodydd misol rhwng y Gweinyddiaethau Datganoledig a'r Ysgrifennydd Gwladol.
21. Er yr ansicrwydd hwn rwyf am bennu amserlen glir ar gyfer ffermwyr Cymru. Rwyf am i'r cyfan fod wedi'i weithredu erbyn 2025. Byddaf yn nodi manylion pellach ym mis Gorffennaf a gallaf sicrhau y bydd newidiadau yn destun ymgynghoriad manwl.
22. Mae Cronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop (EMFF) yn ffynhonnell bwysig arall o gyllid ar gyfer cymunedau pysgota ac arfordirol ledled Cymru. Gan mai busnesau arfordirol bach sy'n gweithio yn y diwydiant pysgota yng Nghymru yn bennaf, mae'r gronfa hon yn hanfodol os ydynt am addasu i natur newidiol eu gweithgareddau a'r cadwyni cyflenwi wrth i ni adael yr Undeb Ewropeaidd. Fodd bynnag, mae EMFF yn rhaglen ar lefel y DU sy'n cynnwys dyraniad penodol i Gymru.
23. Gan fod stociau pysgod yn croesi ffiniau rhyngwladol a chychod o wahanol wledydd yn pysgota ein dyfroedd mae'r EMFF yn ariannu gweithgarwch gwyddonol a gorfodi wedi'i drefnu. Mae'r gwaith gwyddonol a gynhelir ar ran Cymru'n cael ei gydgyssylltu gan Gyngor Rhyngwladol Archwilio Moroedd (ICES) sydd yna'n darparu cyngor ar gynaliadwyedd a lefelau pysgota'r stociau. Ar ôl gadael yr UE, mae rhwymedigaethau rhyngwladol yn ei gwneud hi'n ofynnol i bysgota ar lefelau cynaliadwy, yn seiliedig ar fecanweithiau gwyddonol y rhanbarth. Bydd angen i Gymru a'r DU barhau i gasglu tystiolaeth a chyflenwi ICES i gynnal asesiadau cynaliadwyedd. Bydd angen parhau i ddarparu elfen

wyddonol y gronfa i Gymru, ar ôl gadael yr UE ac i'r dyfodol, fel sail i'r gwaith hwn. Yn yr un modd, bydd trefniadau gorfodi morol yn parhau yn erbyn cychod, yn cynnwys gosod dyfeisiau pell ar fwrdd cychod ac ar gyfer casglu data. Efallai y bydd natur gorfodi ar y môr yn newid ond ni fydd yn llai beichus. Bydd elfen orfodi'r gronfa yn cael ei darparu i Gymru, ar ôl gadael ac i'r dyfodol, fel sail i'r gwaith hwn.

24. Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi cyflwyno cais llwyddiannus o dan yr EMFF am arian i ddatblygu Cynllun Morol Cenedlaethol cyntaf Cymru. Mae hyn wrth gwrs yn cydnabod bod ein moroedd a'n gweithgarwch morol yn cael ei rannu. Bydd angen i Gymru barhau i weithio gydag Iwerddon, ac Awdurdodau Cynllunio Morol eraill y DU. Bydd Cymru angen y math hwn o gyllid o hyd i weithredu a mireinio cynlluniau morol, yn enwedig mewn perthynas â threfniadau ymchwil ar y cyd ag Iwerddon.
25. Yn y dyfodol agos mae yna bryderon y gallai gadael yr UE a'r Polisi Pysgodfeydd Cyffredin gael goblygiadau ar y cynllun EMFF cyfredol. Mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig wedi darparu rhywfaint o sicrwydd y bydd Llywodraeth y DU yn cyflawni unrhyw ymrwymadau a wnaed erbyn 2020 ac unrhyw daliadau cysylltiedig a allai barhau nes 2023. Fodd bynnag, dyma farn DEFRA. Mae yna adrannau eraill o Lywodraeth y DU, yn cynnwys y Trysorlys, yn gysylltiedig â darparu'r EMFF ac mae'r rhain wedi bod yn dawel i raddau helaeth. Hefyd, nid yw DEFRA wedi egluro'r sefyllfa eto am gyllid gwyddoniaeth a gorfodi.
26. Mae swyddogion yn gweithio gyda chydweithwyr o weinyddiaethau eraill y DU i ystyried goblygiadau gadael y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin a byddant yn parhau i alw am eglurhad o'r gronfa gan Lywodraeth y DU.
27. Mae Llywodraeth Cymru a Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO) yn gweithio gyda'r Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol (BEIS) i ofyn am eglurhad ar sut y bydd gwarant Llywodraeth y DU yn effeithio ar ddarparu'r cynllun cyfredol ac ar gwmpas y warant.
28. Yn ogystal, mae fy swyddogion yn gweithio ar Raglen Polisi Pysgodfeydd y Dyfodol. Mae hyn yn dibynnu llawer ar barhad cyllid Llywodraeth y DU i Gymru ar y lefelau a ddarperir gan yr Undeb Ewropeaidd ar hyn o bryd. O ystyried yr amser sydd gennym ar ôl i baratoi ar gyfer gadael yn drefnus, nid yw diffyg eglurder parhaus o gymorth o gwbl ar gyfer cynllunio blaenoriaethau'r dyfodol ac i'r diwydiant o ran ceisio sicrhau buddsoddiad.
29. Bydd angen i ni fynd i'r afael â'r meysydd nad ydynt wedi'u cwmpasu gan Warant Llywodraeth y DU hefyd fel cyllid Clefydau Anifeiliaid.
30. Fel mae Atodiad 1 yn egluro, derbynnir cyllid blynyddol gan yr UE ar gyfer gweithredu Cynlluniau Dileu TB cymeradwy y DU, ond mae cyllid yr UE yn cael ei gymeradwyo'n flynyddol ar gyfer y DU.

31. Mae cyllid yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn yn dibynnu ar nifer y gwartheg a brofwyd am TB a'r nifer sy'n cael eu lladd o dan Raglen Dileu TB yng Nghymru fel cyfran o'r cyfanswm yn Lloegr a Gogledd Iwerddon.
32. Bydd y ffaith fod cyllid yr UE yn dod i ben yn effeithio'n arbennig ar gyllidebau TB eraill, yn enwedig cyllideb iawndal TB. Rydym yn paratoi opsiynau a allai gynnig arbedion i'r gyllideb hon fel rhan o gynlluniau wrth gefn.
33. Rhaglen aml-flwyddyn 5 mlynedd yn y DU sy'n para tan 2018 yw Rhaglen lawndal Enseffalopathïau Sbyngffurf Trosglwyddadwy yr UE. Bydd penderfyniadau ar sut y bydd y mesurau hyn yn cael eu hariannu ar ôl gadael yr UE yn cael eu hystyried fel rhan o drafodaethau ehangach ar weithredu ac ariannu ar ôl gadael yr UE.
34. Cartrefi Clyd Arbed 3 yw ein rhaglen dair blynedd (2018-20210) o fuddsoddiad seiliedig ar ardal mewn mesurau effeithlonrwydd ynni a thechnolegau ynni adnewyddadwy, i fynd i'r afael â thlodi tanwydd.
35. Bydd gan y rhaglen gyfredol gyfanswm cyllideb o £55 miliwn, gyda £24 miliwn ohono o gronfeydd strwythurol. Er bod cyllid Ewropeaidd o'r rhaglen gyfredol yn ymddangos yn sicr, mae rhaglen Arbed Cartrefi Clyd wedi dibynnu'n sylweddol ar gronfeydd strwythurol yn y gorffennol, gyda thlodi tanwydd yn broblem barhaus yng Nghymru. Amcangyfrifir bod dros 20% o gartrefi Cymru yn byw mewn tlodi tanwydd (lle mae angen dros 10% o incwm net i gynnal trefn wresogi foddhaol). Er bod cynnydd sylweddol wedi'i wneud (ers 2011 buddsoddiwyd dros £240 miliwn mewn Cartrefi Clyd (yn cynnwys Nyth ac Arbed, gan wella effeithlonrwydd ynni 45,000 o gartrefi), mae angen cynnal y cynnydd o leiaf ac mae'r hyn a fydd yn disodli cyllid Ewropeaidd yn debygol o fod yn hanfodol ar gyfer yr ystod o atebion.
36. Rydym wrthi'n ystyried pa fath o raglen olynol, os o gwbl, a allai fod yn angenrheidiol gan barhau i alw am gyllid ar sail anghenion i gymryd lle'r arian UE y byddem wedi'i ddisgwyl pe baem wedi aros yn yr UE, ond na fyddwn yn ei dderbyn mwyach ar ôl gadael.

Rhaglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd

37. Fel mae papur Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid yn egluro, mae Cymru yn cymryd rhan mewn nifer o raglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd hefyd.
38. Mae *Cynllun Gweithredu ar yr Economi* Llywodraeth Cymru'n amlinellu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i feithrin a chynnal partneriaethau Ewropeaidd mewn meysydd o ddiddordeb cyffredin.
39. Mae fy swyddogion wrthi'n gweithio ar nifer o brosiectau cydweithio a fydd yn ein cefnogi'n hymrwymiaadau ehangach i ddatblygu diwydiant bwyd a diod Cymru, fel y nodwyd yn *Tuag at Dwf Cynaliadwy: y Cynllun Gweithredu ar gyfer y Diwydiant Bwyd a Diod 2014-2020*. Mae Atodiad 1 yn nodi manylion y prosiectau hyn.

40. Yn gyffredinol, rydym yn awyddus i ddangos bod Cymru yn gwbl agored i fusnes. Mae datblygu a chynnal partneriaethau rhanbarthol UE o'r fath yn rhan hanfodol o'n strategaeth ar gyfer y dyfodol.
41. Bydd mentrau o'r fath i gryfhau cysylltiadau rhwng Cymru a rhanbarthau a phartneriaid yr UE yn helpu i gadarnhau cysylltiadau a gwneud diwydiant bwyd a diod Cymru yn fwy parod am Brexit.
42. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn bartner yn yr Economi Gylchol ar gyfer rhaglen Interreg busnesau bach a chanolig.
43. Mae'r cyllid Interreg hwn yn helpu Llywodraeth Cymru i ddatblygu a gweithredu polisiâu er mwyn arloesi wrth arbed adnoddau mewn busnesau bach a chanolig yng Nghymru. Rydym yn un partner o gyfanswm o 10 o blith chwe rhanbarth yr UE. Y prif bartner yw Gogledd Denmarc. Mae'r cyllid yn gymharol fach ac yn talu am amser staff i ddatblygu Cynllun Gweithredu ac i fynychu cyfarfodydd prosiect ym mhob rhanbarth. Mae hyn wedi darparu llawer o wybodaeth ar gyfer rhannu arferion gorau wrth lunio polisiâu a rhannu enghreifftiau o astudiaethau achos. Bydd y prosiect yn dod i ben ym Medi 2019.

Cronfeydd a reolir gan y Comisiwn Ewropeaidd

44. Rhaglen LIFE yr UE yw offeryn cyllido'r UE ar gyfer gwaith ar yr amgylchedd a'r hinsawdd. Amcan cyffredinol LIFE yw cyfrannu at weithredu, diweddarau a datblygu polisi a deddfwriaeth amgylcheddol a hinsawdd yr UE. Mae'r rhaglen LIFE gyffredol yn cwmpasu'r cyfnod 2014-2020. Mae Rhaglen LIFE yn cyfrannu at ddatblygu cynaliadwy, Strategaeth Bioamrywiaeth 2014-2020, 7fed Rhaglen Gweithredu Amgylcheddol yr Undeb a strategaethau a chynlluniau amgylchedd a hinsawdd perthnasol eraill yr UE.
45. Mae elfen 'Amgylchedd' rhaglen LIFE yn cwmpasu tri maes blaenoriaeth: yr amgylchedd ac arbed adnoddau; natur a bioamrywiaeth; a llywodraethu a gwybodaeth amgylcheddol.
46. Mae Llywodraeth Cymru'n darparu'r cymorth ariannol (o dan ein Grant Cyfalaf Seilwaith Gwyrdd) ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri sydd â thri phrosiect sydd wedi llwyddo i dderbyn cyllid o dan raglen LIFE yr UE. Mae Atodiad 1 yn amlinellu'r tri phrosiect hyn.
47. Mae amserlen y prosiectau hyn yn amrywio, gyda'r cyntaf yn dod i ben yn Awst 2021, a'r ddau arall yn Rhagfyr 2022 a Gorffennaf 2026.
48. Mae hyn yn codi'r cwestiwn am gymorth parhaus yr UE i'r prosiectau hyn ar ôl Brexit. Fel mae pethau ar hyn o bryd, mae yna gytundeb rhwng Llywodraeth y DU a'r UE pan fydd y DU yn gadael yr UE, sy'n nodi y bydd y Comisiwn Ewropeaidd yn parhau i gyflawni ei ymrwymadau ariannol o dan raglen LIFE. Os na fydd cytundeb o'r fath pan fydd y DU yn gadael yr UE bydd y prosiectau'n cael eu gwarantu'n ariannol gan Drysorlys EM, hyd yn oed pan fo prosiectau'n parhau ar ôl i'r DU adael yr UE. Mae hyn yn cynnwys unrhyw brosiectau ychwanegol y

gwneir cais amdanynt cyn i'r DU adael yr UE ond sy'n cael eu dyfarnu gan y Comisiwn ar ôl gadael.

49. Bydd y rhaglen LIFE newydd yn cychwyn ar 1 Ionawr 2021 ac yn cwmpasu 27 Aelod-Wladwriaeth. Er nad yw'r DU wedi'i chynnwys yn y 27 Aelod-Wladwriaeth ar gyfer y cynnig newydd, mae rhaglen LIFE yn parhau i fod yn agored i gael ei chysylltu â thrydydd gwledydd o fewn rhai paramedrau. Gall trydydd gwledydd gyfrannu yn unol â'r amodau a nodwyd mewn cytundeb penodol sy'n cwmpasu cydbwysedd teg mewn perthynas â'r manteision ac yn gofyn am gyfraniad ariannol.
50. Bydd gofyn i endidau cyfreithiol a sefydlwyd mewn trydydd gwlad digyswllt ysgwyddo cost eu cyfraniad. Gallai hyn gyfyngu ar gyfraniad trydydd gwledydd digyswllt (yn cynnwys sefydliadau yn y DU) y mae eu cyfraniad yn helpu i gyflawni amcanion yr Undeb.
51. Nid yw'n glir ar hyn o bryd a fydd unrhyw gyllid i ddisodli cyllid LIFE ar lefel y DU.
52. Cronfa arall a reolir gan y Comisiwn Ewropeaidd yw Rhaglen Cadw Gwenyn yr UE. Bydd Rhaglen Cadw Gwenyn cyfredol yr UE yn dod i ben yn 2019. Mae fy swyddogion wedi cael trafodaethau cychwynnol gyda swyddogion Defra am yr opsiynau ar gyfer disodli'r ffynhonnell gyllid hon ar gyfer y rhaglen Iechyd Gwenyn. Mae'n ddyddiau cynnar ar y trafodaethau a bydd fy swyddogion mewn sefyllfa i gynnig cyngor i mi maes o law.
53. Rydym hefyd yn derbyn ffrwd gyllido o raglen ELENA y Banc Buddsoddi Ewropeaidd ar gyfer Re-fit Cymru. Mae'r grant yn cwmpasu cyfnod o 3 blynedd yn dechrau yn Ionawr 2016 (gan orffen yn Rhagfyr 2018).
54. Rydym yn dechrau gweld elw da ar fuddsoddiad cynharach ac yn adolygu'r potensial i adeiladu ar y llwyddiant hwn drwy ymestyn neu ddisodli gyda contract newydd. Rydym wrthi'n ystyried ffynonellau cyllid eraill yn cynnwys defnyddio refeniw wedi'i hunan-gynhyrchu: gall Re-fit godi £10,000 ar gleientiaid am bob prosiect llwyddiannus ar hyn o bryd.
55. Rydym yng ngham cynnar ein hadolygiad o'r contract ac o weld i ba raddau y gellir ymestyn wedi Rhagfyr 2018.
56. Mae fy mhortffolio hefyd wedi cymryd diddordeb mawr yn nyfodol rhaglen Horizon 2020. Mae'n ymddangos bod Llywodraeth y DU yn cytuno y dylai mynediad parhaus i olynydd Horizon 2020 (Horizon Europe, a chyda chynnydd sylweddol arfaethedig mewn cyllid) fod yn flaenoriaeth a byddwn yn gweithio gyda nhw i geisio dylanwadu ar ddatblygu trefniadau olynol a thelerau mynediad Llywodraeth y DU. Er enghraifft, fe wnaethom ni gyflwyno a chyhoeddi papur safbwynt i ymateb i ymgynghoriad yr UE ar ddyfodol Horizon 2020 ym mis Mawrth eleni.

Buddsoddiad Rhanbarthol: gweinyddiaeth y dyfodol

57. Fel mae papur Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid yn ei nodi rydym wedi amlinellu'n cynigion cychwynnol ar gyfer disodli cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd yn ein papur polisi *Buddsoddiad Rhanbarthol yng Nghymru ar ôl Brexit*.
58. Yn dilyn hyn cynhaliwyd nifer o weithgareddau ymgysylltu yn cynnwys digwyddiad yn y Gogledd y bues i ynddo, a digwyddiad yn y De a fynychwyd gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid.
59. Nid ydym yn ceisio ailadrodd rhaglenni'r UE yng Nghymru ac mae'r rhan fwyaf o'r cyfleoedd a nodwyd gennym am wneud pethau'n wahanol.
60. Rwy'n gweithio'n agos gydag Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a chydweithwyr ledled y Cabinet i sicrhau bod trefniadau olynol yn ymblethu gyda'i gilydd a gyda pholisi ehangach Llywodraeth Cymru.

Crynodeb

61. Fel y datganwyd yn gynt, rwy'n parhau i geisio cael cytundeb gyda Llywodraeth y DU ar drefniadau cyllido'r dyfodol. Mae angen i bedair gwlad y DU gytuno ar fframwaith cyllido newydd ac rwy'n awyddus i sicrhau bod gennym drefniadau cydweithio effeithiol rhwng llywodraethau i ystyried cynigion ar y cyd.
62. Mae angen trafodaeth bellach i gadarnhau union lefel y cyllid a fyddai ar gael i Gymru a'r fformiwlâu cyllido i'w mabwysiadu, y mecanwaith ar gyfer mesurau cefnogi'r farchnad a'r hyn a fydd yn disodli mathau eraill o gyllid.
63. Byddwn yn cymryd cam sylweddol wrth amlinellu rhai o'n paratodau ar gyfer disodli cyllid yr UE ar gyfer Cymru drwy'n hymgynghorriad fis nesaf (Gorffennaf) ar gynigion ar gymorth rheoli tir y dyfodol.

Lesley Griffiths AC

**Ysgrifennydd y Cabinet dros Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig
Mehefin 2018**

Prif feysydd cyllid yr UE sy'n gysylltiedig â'r portffolio Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig a'r lefelau cyllid cysylltiedig.

1. Y Polisi Amaethyddol Cyffredin (PAC)

Colofn 1 – Taliadau Uniongyrchol

Colofn 1 – Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr y Polisi Amaethyddol Cyffredin yw'r olynydd i Gynllun y Taliad Sengl a bydd yn para o 2015 – 2020. Mae'r fframwaith cyllido'n darparu incwm uniongyrchol i gefnogi ffermwyr i reoli eu tir mewn modd cynaliadwy sy'n ystyriol o'r amgylchedd, yn ogystal â chynnal safonau lles anifeiliaid gan wella cadernid hirdymor ffermydd.

Mae'r Taliadau Uniongyrchol, sy'n **100% arian Ewropeaidd** o Gronfa Cyfarwyddo a Gwarantu Amaethyddiaeth Ewrop yn darparu cymhorthdal incwm i fusnesau amaethyddol. **Cyfanswm y gyllideb ar gyfer 2014-2020 yw £1676 miliwn.**

Trosglwyddwyd 15% o Golofn 1 i Golofn 2 (Rhaglen Datblygu Gwledig). Dyma'r uchafswm a ganiateir o dan Reoliadau Ewropeaidd. Mae hyn yn gyfwerth â £252 miliwn (ar gyfradd gyfnewid gynllunio cyfredol y Rhaglen Datblygu Gwledig sef €1 = £0.85) ac fe'i trosglwyddwyd yn ystod cyfnod y rhaglen (2014-20).

Cyfanswm cyllid yr UE	£1676 miliwn
Cyfartaledd Blynnyddol	£240 miliwn

2. Rhaglen Datblygu Gwledig

Mabwysiadodd y Comisiwn Ewropeaidd Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020 ar 26 Mai 2015. Mae'r rhaglen yn werth £827.8 miliwn dros y 7 mlynedd (ar y gyfradd gyfnewid gynllunio gyfredol), y mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru gyfrannu tua £276 miliwn ohono gyda'r £551 miliwn arall yn dod o'r UE (€651.6 miliwn, yn sefydlog yn ystod MAFF). Mae faint o gyd-ariannu sydd ei angen yn dibynnu ar y gyfradd gyfnewid ar adeg yr hawliadau, a'r gyfradd gyd-ariannu sy'n gysylltiedig â gwariant. Y gyfradd gyd-ariannu gyfredol yw 53% i'r UE a 47% i Lywodraeth Cymru, sef yr uchafswm a ganiateir o dan reoliadau.

Mae dyraniadau'r UE yn para o 01/01/14 i 31/12/20. Mae rheolau N+3 yn golygu bod rhaid gwario dyraniad yr UE o Flwyddyn N erbyn diwedd y flwyddyn honno a 3 blynedd, felly N+3.

Bydd y rhaglen yn cefnogi ystod eang o weithgareddau sy'n cyd-fynd ag un neu fwy o'r amcanion Datblygu Gwledig Ewropeaidd:

Mae cymorth technegol hefyd wedi'i gynnwys drwy'r rhaglen gyllido, gan gefnogi gwaith fel rheoli, monitro, gwerthuso, gwybodaeth a chyfathrebu a rhwydweithio, datrys cwynion, a rheoli ac archwilio.

Defnyddir cymorth technegol hefyd i gefnogi gwaith i leihau'r baich gweinyddol ar fuddiolwyr a chamau i atgyfnerthu gallu i weinyddu'r rhaglen.

Mae'r trosglwyddiad Colofn 1 uchaf o 15% i'r Rhaglen Datblygu Gwledig yn gyfwerth â £252 miliwn (mae'r ffigur hwn hefyd yn cynnwys ychydig o fodiwleiddio o'r cyfnod rhaglen blaenorol). Nid yw'r elfen hon o'r Rhaglen Datblygu Gwledig yn cael ei chyd-ariannu. Elfen amrywiol allweddol o fewn cyllid y PAC yw'r gyfradd gyfnewid sy'n seiliedig ar gyfradd gynllunio o €1=£0.85.

Cyfanswm cyllid yr UE	£551.6 miliwn
Cyfartaledd Blynnyddol	£78.8 miliwn

3. Cronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop (EMFF)

Bwriad y Gronfa hon yw addasu'r sector pysgodfeydd i ofynion y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin sy'n cynnwys rhwymedigaethau statudol, fel y rhwymedigaethau glanio, gorfodi a chasglu data. Mae'r fframwaith cyllido hefyd yn gyfrwng ar gyfer cyflawni nodau Cynllun Gweithredu Strategol Morol Cymru.

Mae'r gronfa'n canolbwyntio ar:

- helpu pysgotwyr i newid i bysgota cynaliadwy;
- cefnogi cymunedau arfordirol i arallgyfeirio eu heconomïau;
- cyllido prosiectau sy'n creu swyddi newydd a gwella safon byw ar hyd arfordiroedd Ewrop;
- ei gwneud hi'n haws i ymgeiswyr gael gafael ar gyllid.

Cyd-ariannu EMFF %	Disgrifiad	Cyfanswm yr UE	Cyfanswm Cyd-ariannu	Cyfanswm Rhaglen
75%/25% (uchaf)	Craidd	£10,219,815	£3,406,605	£13,626,420
90%/10%	Gorfodi	£2,112,752	£234,750	£2,347,502
80%/20%	Casglu Data	£1,528,926	£382,231	£1,911,158
Cyfanswm Gofyniad		£13,861,494	£4,023,587	£17,885,081

Mae dyraniad cyfredol EMMF tua £18 miliwn, ar gyfer 2014-20. Caiff EMFF ei rheoli mewn ffordd debyg i'r Rhaglen Datblygu Gwledig (cyd-ariannu), ond Rhaglen y DU yw hon a gall dyraniad yr UE amrywio.

Cyfanswm cyllid yr UE	£13.9 miliwn
------------------------------	--------------

Cyfartaledd Blynyddol	£1.9 miliwn
------------------------------	-------------

4. Menter Ymchwil Busnesau Bach

Nod y Fenter yw datblygu a marchnata bwyd a diod cysylltiedig ag iechyd yng Nghymru. Nodwyd hyn drwy'r Cynllun Gweithredu Bwyd a Diod, y gallai ymyrraeth strategol yn y sector helpu bwyta'n iach yng Nghymru. Mae'r dulliau llywodraethu a nodwyd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 – Egwyddor Datblygu Cynaliadwy yn greiddiol i ddatblygu'r Fenter:

- Meddwl am yr hirdymor;
- Mabwysiadu dull integredig;
- Cydweithio ag eraill;
- Cynnwys pobl a chymunedau sydd wedi'u heffeithio gan eu penderfyniadau;
- Canolbwyntio ar gymryd mesurau ataliol.

Mae cyfanswm cyllid y Fenter yn gyfwerth â £1 miliwn am gyfnod o 3 blwyddyn ariannol gan ddechrau yn 2016/17, y mae Llywodraeth Cymru yn cyd-ariannu £600,000 ohono gyda'r £400,000 arall yn cael ei ariannu drwy gyllid yr UE.

Cyfanswm cyllid yr UE	£400,000
Cyfartaledd Blynyddol	£133,000

5. Cyllid LIFE

Mae Llywodraeth Cymru'n darparu cymorth ariannol i'r prosiectau canlynol sydd wedi derbyn cyllid LIFE:

- a) Adfywio Cyforgorsydd Cymru (Cyfoeth Naturiol Cymru). Mae cyllid y prosiect yn gyfanswm o £4.239 miliwn dros gyfnod o 3 blwyddyn ariannol (Medi 2017 – Awst 2021); y mae Llywodraeth Cymru'n darparu cymorth o £1.060 miliwn ar ei gyfer gyda'r gweddill wedi'i ariannu drwy LIFE (£3.18 miliwn).
- b) Twyni Symudol (Cyfoeth Naturiol Cymru). Mae cyllid y prosiect yn gyfanswm o £4.067 miliwn am gyfnod o 3 blwyddyn ariannol (Gorffennaf 2017 – Rhagfyr 2020); y mae Llywodraeth Cymru'n darparu cymorth o £1.016m ar ei gyfer gyda'r gweddill wedi'i ariannu drwy LIFE (£3.050 miliwn).

- c) Fforestydd glaw Celtaidd LIFE (Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri). Mae cyllid y prosiect yn gyfanswm o £7.66 miliwn am gyfnod o 7 blwyddyn ariannol (Medi 2018-Gorffennaf 2026), y mae Llywodraeth Cymru'n darparu cymorth o £2.00 miliwn ohono, gyda'r gweddill wedi'i ariannu drwy randdeiliaid eraill (£1.07 miliwn) a LIFE (£4.59 miliwn).

*

Cyfanswm cyllid yr UE	£10.82 miliwn
Cyfartaledd Blynyddol	2.74 miliwn D/B

6. Re-fit Cymru

Daw'r ffrwd gyllido hon o raglen ELENA Banc Buddsoddi Ewrop ac fe'i sicrhawyd yn Rhagfyr 2015. Mae'r grant yn cwmpasu cyfnod o 3 blynedd gan ddechrau yn Ionawr 2016 (a gorffen yn Rhagfyr 2018).

Mae'r rhaglen yn darparu cymorth proffesiynol i sefydliadau'r sector cyhoeddus i weithredu prosiectau effeithlonrwydd ynni mawr a chymhleth. Mae'r gwasanaeth yn galluogi mynediad i Gontractau Perfformiad Ynni, lle mae cyrff cyhoeddus yn sicrhau arbedion ynni gwarantedig ac yn rhyddhau arian i wasanaethau rheng flaen.

Mae 90% o wasanaeth Re-fit Cymru'n cael ei gymorthdalw drwy Lywodraeth Cymru yn sicrhau grant o £1.5 miliwn o raglen ELENA Ynni Deallus Ewrop y Comisiwn Ewropeaidd a weinyddir drwy Fanc Buddsoddi Ewrop.

Cyfanswm cyllid yr UE	£1.5 miliwn
Cyfartaledd Blynyddol	£500,000

7. Economi Gylchol ar gyfer Busnesau Bach a Chanolig – Interreg

Dechreuodd y prosiect hwn ym Mai 2016 ac mae wedi'i ariannu am 4 blynedd. Mae'r Economi Gylchol yn un o gysyniadau allweddol o'r Economi Werdd ac yn gam sylfaenol ar gyfer hyrwyddo Twf Gwyrdd ledled yr UE. Mae'n seiliedig ar gael y gorau o systemau nid elfennau, symud i ffrwd o adnoddau ar gyfer gwastraff i systemau cylchol cadarn a chynhyrchiol.

Drwy gyfnewid profiadau, ledled yr UE, ar offerynnau polisi perthnasol, pecynnau cymorth i helpu BBaChau i ymuno â'r economi gylchol, nodi arferion gorau, amcangyfrif manteision economaidd a chymdeithasol cadwyni gwerth cylchol, yn ogystal â chynhyrchu canllaw gwyn, bydd BBaChau yn cael cyflwyniad cam wrth gam i'r economi gylchol.

Canolfan Datblygu Busnes Gogledd Denmarc, y prif bartner, a ddechreuodd y prosiect, ynghyd â Rhanbarth Gogledd Denmarc. Mae partneriaeth y prosiect yn cynnwys 10 partner o Ddenmarc, yr Eidal, y Ffindir, Bwlgaria, Gwlad Groeg a'r DU.

Mae cyfanswm cost y prosiect yn gyfwerth â €1.73m a gaiff ei gyd-ariannu gan Raglen Interreg Ewrop. Mae cyfran Llywodraeth Cymru'n gyfwerth â €150,000 gyda'r cyllid Interreg yn darparu 85% (€127,000) a chyfraniad Llywodraeth Cymru o 15% (€22.5,000) ar gyfer amser staff yn bennaf.

Cyfanswm cyllid yr UE	£108,000
Cyfartaledd Blyneddol	£27.3,000

* Cyfradd gyfnewid £0.85:€

8. Cydweithio Ewropeidd yn y sector bwyd a diod

Mae swyddogion yn gweithio ar nifer o brosiectau cydweithio a fydd yn cefnogi'n hymrwymiaadau ehangach i sicrhau twf diwydiant bwyd a diod Cymru, fel y nodwyd yn *Tuag at Dwf Cynaliadwy: y Cynllun Gweithredu ar gyfer y Diwydiant Bwyd a Diod 2014-2020*. Mae'r prosiectau'n cynnwys:

- Menter ar y cyd i helpu BBaChau y sector bwyd yn rhanbarthau Ardal yr Iwerydd i ddatblygu strategaethau arloesol a gwella eu gallu i gystadlu mewn marchnadoedd rhyngwladol. Mae **Prosiect Allforio Bwyd Ardal yr Iwerydd**, a ariennir drwy Raglen Ardal yr Iwerydd Interreg a'i chyd-ariannu gan Lywodraeth Cymru, yn annog cydweithredu rhwng busnesau yn rhanbarthau partner Ardal yr Iwerydd i oresgyn rhwystrau y mae BBaChau y sector bwyd yn eu hwynebu wrth geisio masnachu'n rhyngwladol. Mae'r partneriaid yn cynnwys y Dordogne (Ffrainc), Asturias (Sbaen), Andalucia (Sbaen), Norte (Portiwgal), Corc (Iwerddon), Gogledd Iwerddon a Chymru. Nod cyffredinol y prosiect, sydd i'w gynnal tan ddiwedd 2019, yw gwella gallu'r BBaChau i gystadlu a chynyddu eu hallforion. Ar gyfer prosiect Ardal yr Iwerydd Interreg, o dan Warant Trysorlys y DU mae gennym sicrwydd na fydd Brexit yn effeithio ar y prosiect ac y bydd partneriaid o Gymru'n parhau i elwa ar fod yn rhan ohono nes iddo ddod i ben.
- Mae Llywodraeth Cymru wedi ymuno â Rhwydwaith Ewropeidd newydd o'r Rhanbarthau a Bwyd Gourmet (**Rhwydwaith REGAL**) sy'n canolbwyntio ar ddatblygu diwylliant bwyd, cefnogi entrepreneuriaeth ac arloesedd, datblygu cadwyni cyflenwi lleol a datblygu twristiaeth bwyd. Mae'n cynnwys ffocws sylweddol ar wella a chryfhau'r gydnabyddiaeth i gynhyrchion o safon drwy ddynodiadau gwarchoddedig a brandiau ansawdd, gan gyfeirio'n benodol at Enwau Bwyd Gwarchoddedig. Mae aelodaeth y Rhwydwaith yn cynnwys Lombardy (yr Eidal), Liguria (yr Eidal), Gwlad y Basg (Sbaen), Navarra (Sbaen) a Chymru. Mae'r Rhwydwaith wrthi'n dod yn endid cyfreithiol ffurfiol nid er elw. Pan fydd hyn wedi digwydd, disgwylir y bydd yr aelodau'n awyddus

i ddatblygu cyfleoedd am ddysgu ar y cyd a galluogi cydweithio yn y dyfodol ar brosiectau o ddiddordeb cyffredin.

- Fel rhan annatod o raglen fframwaith Horizon 2020 yr UE ar gyfer ymchwil ac arloesedd mae'r Sefydliad Arloesedd a Thechnoleg Ewropeaidd yn dod â busnesau (diwydiant a BBaChau) a'r byd academiaidd ynghyd i ffurfio partneriaethau trawsffiniol deinamig. Fel rhan o hyn, mae '**EIT Food**' yn gonsortiw m o 50 partner o 13 gwlad sy'n ceisio hybu sgiliau ac ysbryd entrepreneuriaid yn y sector a datgloi potensial busnesau bach a chanolig (BBaChau), a fydd yn ei dro yn cyflymu arloesedd, yn creu swyddi, yn dod â manteision i fusnesau ac yn gwella gallu Ewrop i gystadlu. Yn 2017, daeth Llywodraeth Cymru'n Aelod Cyswllt o EIT Food (statws sy'n galluogi Llywodraeth Cymru i gydweithio gydag EIT Food ar weithgareddau ar y cyd a chyfnewid gwybodaeth). Mae swyddogion yn cynnal trafodaethau pellach gydag EIT Food i ystyried sut gallai Llywodraeth Cymru (neu randdeiliaid eraill o Gymru) barhau i gymryd rhan a chael rôl weithredu mewn datblygiadau yn y prosiect hwn yn y dyfodol.
- Yn y gorffennol mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu dull cyfathrebu, dysgu a chynllunio busnes arloesol sy'n seiliedig ar glystyrau gyda diwydiant. Drwy hyn, sefydlwyd chwe '**Clwstwr**' Bwyd a Diod sy'n cynnwys dros 500 o fusnesau yn y rhwydweithiau hyn i gyd yn cydweithio i ddatblygu cyfleoedd newydd a phrosiectau cydweithio er budd y sector yng Nghymru. Nawr bod Clystyrau Cymru wedi hen sefydlu rydym yn edrych ymhellach i feithrin cysylltiadau, rhannu arferion gorau ac archwilio partneriaethau newydd posibl gyda Chlystyrau bwyd rhanbarthol eraill yr UE. Fel rhan o hyn ymwelais â Chatalonia a Gwlad y Basg ddechrau Mehefin 2018, gyda dirprwyaeth gynrychioliadol o'n Clystyrau o Gymru.

9. Cynllun Effeithlonrwydd Ynni yr UE sy'n seiliedig ar ardal (Arbed 3)

Rhaglen tair blynedd (2017-2020) o fuddsoddiad seiliedig ar ardal mewn mesurau effeithlonrwydd ynni a thechnolegau ynni adnewyddadwy, a ddaw i ben yn 2020 yw Arbed. Bydd y rhaglen yn targedu'r ardaloedd o Gymru lle mae teuluoedd yn fwyaf tebygol o fod yn byw mewn tloedi tanwydd difrifol. Bydd y prosiect yn sicrhau manteision cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol drwy fynd i'r afael â thloedi tanwydd difrifol, gan greu cyfleoedd cyflogaeth a hyfforddiant a lleihau ôl-troed carbon stoc tai cyfredol Cymru.

Cynlluniwyd Rhaglen Arbed 3 i sicrhau buddsoddiad o £35 miliwn dros 3 blynedd, y bydd Llywodraeth Cymru'n ariannu £12.06 miliwn ohono gyda'r gweddill o £22.4 miliwn yn dod o Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop. O dan reolau'r UE, ni all yr holl gynllun fod yn uwch na throthwy prosiectau mawr sef €50 miliwn (£38 miliwn).

Cyfanswm cyllid yr UE	£22.94 miliwn
------------------------------	---------------

Cyfartaledd Cyllid	£7.6 miliwn
---------------------------	-------------

10. Cyllid TB yr UE

Mae cyllid TB yr UE yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn yn dibynnu ar nifer y gwartheg sy'n cael eu profi am TB a'u lladd oherwydd TB o dan Raglen Dileu TB yng Nghymru fel cyfran o gyfansymiau cyfwerth yn Lloegr a Gogledd Iwerddon. Yn gyffredinol, mae Llywodraeth Cymru'n derbyn rhwng £2-4 miliwn y flwyddyn ond mae lefel y cyllid yn dibynnu ar amrywiaeth o ffactorau yn cynnwys y toriad a wnaed gan Drysorlys y DU a chosb ariannol yn dilyn archwilio. Gellir cyflwyno cosb ariannol am ddiffyg cywirdeb/camgyfrifiadau yn y data sy'n golygu bod gorhawiad wedi digwydd. Hefyd, cyflwynwyd cosbau ariannol yn y Gorffennaf yn dilyn craffu ar ffigurau iawndal TB Cymru wrth eu cymharu â rhai Defra ac yn dilyn hyn, addaswyd ffigur Cymru ar i lawr. Mae cyllid yr UE yn cael ei hawlio a'i dderbyn gan edrych am yn ôl, yn dilyn gwerthuso hawliadau a gyflwynir ddwywaith y flwyddyn.

Er bod polisi TB yn cael ei gyfeirio gan fframwaith deddfwriaethol yr UE mae'n bwysig nodi bod yna ddeddfwriaeth ddomestig ar waith sydd hefyd yn llywodraethu polisiau TB yng Nghymru yn ogystal â Rhaglen Dileu TB gynhwysfawr. Felly, ar ôl gadael yr UE byddai'r Rhaglen Dileu TB yn parhau.

Cyfanswm cyllid yr UE	£3 miliwn
Cyfartaledd Blynyddol	£3 miliwn*

*yn seiliedig ar flynyddoedd blaenorol'

11. Iawndal Enseffalopathïau Sbyngffurf Trosglwyddadwy (TSE)

Sefydlodd Rheoliad (UE) rhif 652/2014 Fframwaith Ariannol Cyffredin ar gyfer rheoli gwariant sy'n gysylltiedig â'r gadwyn fwyd, iechyd anifeiliaid a lles anifeiliaid, iechyd planhigion a mesurau rheoli swyddogol. Mae'n galluogi Aelod-wladwriaethau i gael gafael ar gyllid grant i gyd-ariannu nifer o fesurau, yn cynnwys mesurau argyfwng, rhaglenni dileu a rheoli a mesurau rheoli swyddogol fel Labordai Cyfeirnod yr UE (EUR-L).

Mae'r Fframwaith Ariannol Cyffredin yn cynnwys gwariant blynyddol cyfartalog o EUR 270.3 miliwn, gyda throthwy uchaf ar gyfer gwariant o EUR 1,891,936,000 dros y cyfnod 7 mlynedd, 2014-2020. Caiff y gyllideb ei dyrannu yn unol â blaenoriaethau y cytunwyd arnynt gydag Aelod-wladwriaethau'r UE mewn rhaglenni gwaith blynyddol neu aml-flwyddyn.

Clefydau niwroddirywiol angheuol yw Enseffalopathïau Sbyngffurf Trosglwyddadwy sy'n achosi dirywiad sbyngffurf yn yr ymennydd, gan arwain at farwolaeth yn y pen draw. Maent yn glefydau milheintiol a allai ddigwydd mewn anifeiliaid a phobl, ond yn ôl diffiniad mae'n glefyd a allai gael ei drosglwyddo rhwng anifeiliaid ac ar draws

rhywogaethau, yn cynnwys o anifeiliaid i bobl. Mae'r rhain yn cynnwys Enseffalopathi Sbyngffurf Buchol; Clefyd y Crafu; a Nychdod Cronig.

Rhaglen aml-flwyddyn 5 mlynedd yn y DU yw lawndal TSE yr UE sy'n para tan 2018, ac yn canolbwyntio ar fesurau goruchwylio gweithredol, dileu BSE a Chlefyd y Crafu (sy'n cynnwys rhaglenni iawndal a genotepio). Mae'r Comisiwn yn cymeradwyo'r rhaglen ar gyfer symiau penodol o gyllid fesul blwyddyn. Mae'r swm cyd-ariannu amcangyfrifedig tua €950,000 ar gyfer gweinyddiaethau'r DU yn 2017/18 ac mae cyfran Llywodraeth Cymru tua 13.32% neu €126,540 (£109,000).

Ar sail amcanestyniadau DEFRA ar gyfer blaenraglen yr UE ar gyfer blwyddyn galendr 2017, amcangyfrifir gwariant yr UE fel €1,944,196.86. Ar sail y gyfradd gyfrannu, amcangyfrifir bod cyfraniad Llywodraeth Cymru yn €258,967 (*£222k). Costau ar sail galw yw'r rhain, felly gall gwariant Llywodraeth Cymru fod yn uwch neu'n is yn dibynnu a oes yna ofyniad ar gyfer unrhyw iawndal neu gostau genoteipio (costau a ariennir gan y wlad lle cafodd yr anifail ei nodi).

Gan fod yr epidemig BSE yn parhau i leihau ledled y byd disgwylir i'r symiau cyd-ariannu ar gyfer rheoli a dileu Enseffalopathïau Sbyngffurf Trosglwyddadwy ostwng flwyddyn ar ôl blwyddyn ac i ddod i ben yn 2021 (nid oes gan yr UE gynlluniau goruchwylio'r clefydau hyn ar ôl y dyddiad hwn. O ganlyniad, mae angen ystyried gallu cyllido ar ôl 2021.

Mae penderfyniadau ar sut y bydd y mesurau hyn yn cael eu hariannu ar ôl i'r DU adael yr UE yn cael eu hystyried fel rhan o drafodaethau ehangach ar allu gweithredu a chyllid ar ôl gadael yr UE.

Cyfanswm Cyllid yr UE	£222,000
Cyfartaledd Blynyddol	£222,000

* Cyfradd gyfnewid £0.86:€ (fel ar 13/11/16)

lawndal TSE

Mae Adran 32 o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru ganiatáu lladd anifeiliaid at ddibenion rheoli clefydau ac yn rhoi dyletswydd arnynt i dalu iawndal mewn perthynas â'r anifeiliaid hyn.

Gall Gweinidogion Cymru adennill costau iawndal a delir i berchnogion gan yr UE. Gall perchnogion anifeiliaid sy'n cael eu lladd neu eu difa, a pherchnogion cynhyrchion sy'n dod o anifeiliaid sy'n cael eu difa, dderbyn iawndal pan fyddant yn bodloni rhai amodau o dan Reoliad (UE) rhif 652/2014. Mae iawndal wedi'i gyfyngu i werth anifeiliaid ar y farchnad pe na fyddent wedi'u heffeithio gan y clefyd ac i werth y cynhyrchion yn union cyn yr amheuwyd bod yna glefyd neu fod clefyd wedi'i gadarnhau. Ni ellir rhoi iawndal am werth cynhyrchu'r anifail.

Mae Llywodraeth Cymru'n gwneud taliadau iawndal am anifeiliaid a laddwyd at ddibenion rheoli TSE. Mae'r taliadau a wnaed gan Lywodraeth Cymru ers 2013 yn cynnwys:

	Iawndal BSE	Iawndal Clefyd y Crafu	Cyfanswm
2013	£13,240	£309,900	£323,140
2014	-	-	-
2015	£727	-	£727
2016	£47,392	-	£47,392

Fel rhan o raglen cyd-ariannu ehangach TSE yr UE, mae Llywodraeth Cymru'n derbyn cymorth cyd-ariannu gan yr UE ar gyfer taliadau iawndal TSE. Fel rhan o'r rhaglen gyd-ariannu ehangach ar gyfer mesurau rheoli TSE, dim ond nes 2021 y mae'r DU wedi clustnodi incwm. Nid ydym yn gwybod eto beth yw manylion rhaglen reoli TSE yr UE yn cynnwys manylion cyllido ar ôl y pwynt hwn.

Mae penderfyniadau ar sut y bydd y mesurau hyn yn cael eu hariannu ar ôl i'r DU adael yr UE yn cael eu hystyried fel rhan o drafodaethau ehangach ar allu gweithredu a chyllid ar ôl gadael yr UE.

12. Rhaglen Iechyd Gwenyn

Sefydlwyd y Rhaglen Iechyd Gwenyn i gefnogi amcanion y Cynllun Gwenyn Iach sy'n ceisio sicrhau poblogaeth gynaliadwy ac iach o wenyn mêl ar gyfer peillio a chynhyrchu mêl yn y DU. Mae'n annog rhanddeiliaid i gydweithio i ymateb yn effeithiol i fygythiadau plâu a chlefydau ac i gynnal gwenyn mêl a'r arfer o gadw gwenyn ar gyfer y dyfodol.

Mae'r Rhaglen Iechyd Gwenyn yn cael ei hariannu gan yr Uned Gwenyn Genedlaethol bob blwyddyn, **arian sy'n gyfwerth â £440,000**. O'r swm hwn, gellir adennill £76,000 gan yr UE fel rhan o Raglen Cadw Gwenyn yr UE. Bydd Rhaglen Cadw Gwenyn gyfredol yr UE yn dod i ben yn 2019. Mae trafodaethau'n mynd rhagddynt gyda DEFRA ar ddyfodol y Rhaglen a chyllid disodli.

Cyfanswm cyllid yr UE	£76,000
Cyfartaledd Blynyddol	£76,000